

Flatby i alle kanaler

Spesialkonsulent ved ØKS, Kari K. Flatby, har vært i vinden etter at hun lot seg intervju i Folket angående Ninni Stoltenberg sin "forebyggingsturné" i Østfold. Store deler av Medie-Norge hev seg på det noe kontroversielle standpunktet. Det endte med Flatby i alle kanaler.

– Mitt utgangspunkt er at rusforebygging er verdiformidling. Det virksomme i slik formidling bygger på dialog mellom mennesker som betyr noe for hverandre. Slike gode relasjoner kan skape mulighet for en refleksjon som legger grunnlag for en endring som åpner muligheten for en endring, sier Kari K. Flatby.

Problemene

Her finner vi noen problematiske sider ved bruk av tidligere misbrukere i forebyggingsarbeidet. Jeg vil kort nevne to: makt og manipulasjon. Selvpoplevde og følelsesmessige framføringer av egne erfaringer har som utgangspunkt at formidleren IKKE kjenner ungdommene han snakker til og i tillegg formidler en virkelighet som ungdommene IKKE kjenner. Formidleren har monopol på sannheten og tilhøreren er uten mulighet til å korrigere ved bruk av egne erfaringer. Ett resultat kan være stadfesting av stereotype og mytologiserte forestillinger om rus og avhengighet.

Egen erfaring

Et virksomt rusforebyggende arbeid må forsikre seg om at det er de unges egen erfarte virkelighet som er utgangspunktet. Og her oppstår hovedproblemet med bruk av ukjente formidlere i store forsamlinger. Barn og unge har forskjellige erfarte virkeligheter. Da blir det umulig å lytte og spørre seg fram i slike sterkt opplevelsesorienterte masseopptrinn av formidlere med makt til å monopolisere virkeligheten, mener Flatby.

"Virksomt rusforebyggende arbeid må forsikre seg om at det er de unges egen erfarte virkelighet som er utgangspunktet."

Anne Landheim og Kjell Bakken er nå i gang med ROP-2.

Det er seks år siden forskerne Anne Landheim og Kjell Bakken gjennomførte ROP-1. Rus- og psykiatriprosjektet i Hedmark og Oppland. Nå er de i gang med etterundersøkelsen.

I gang med etterundersøkelse

Anne Landheim og Kjell Bakken på Østnorsk kompetansesenter gjennomførte i 1997 og 1998 et større forskningsprosjekt; Rus- og psykiatriprosjektet (ROP-1). Formålet med ROP-prosjektet var å kartlegge forekomsten av psykiske lidelser blant rusmisbrukere som var til behandling i russektoren. Studien omfattet både kartlegging av personlighetsforstyrrelser og symptomlidelser, og det ble i den forbindelse benyttet standardiserte kartleggingsverktøy. Undersøkelsen var avgrenset til rusmisbrukere som mottok behandling ved rusmiddeltiltak i Hedmark og Oppland.

Resultater fra undersøkelsen viste en høy forekomst av både symptomlidelser (ca. 90%) og personlighetsforstyrrelser (70%). Gjennomsnittlig tid med rusav-

hengighet/misbruk var ca. 14 år. Det var med andre ord snakk om en "tyngre" gruppe av misbrukere. Det er publisert fire artikler fra ROP-1, og det skrives på ytterligere to artikler.

Forskerne Landheim og Bakken er nå i gang med ROP-2, etterundersøkelsen av de personene som ble kartlagt i -97 og -98.

- Det skal bli interessant å følge opp denne gruppen som hadde omfattende psykiske problemer og rusproblemer. Hvordan har de klart seg seks år etter at vi møtte dem første gang? spør Anne Landheim.

Formål

- I den første undersøkelsen var formålet å kartlegge forekomsten av personlighetsforstyrrelser og symptomlidelser blant

ulike grupper av rusmiddelavhengige. I etterundersøkelsen er vi opptatt av å belyse eventuelle endringer i klientens status. Med status mener vi bruk av rusmidler, psykisk- og fysisk helse, sivil status, yrkesaktivitet, livskvalitet, kriminalitet, opplevelse og mestring av hverdagslivet, sier Landheim og Bakken.

Utvalget består av alle som ble intervjuet med diagnoseinstrumentet CIDI og som i tillegg hadde bosted i Hedmark og Oppland ved kartleggingstidspunkt 1. Utvalget utgjør til sammen ca. 230 personer.

"Det skal bli interessant å følge opp denne gruppen som hadde omfattende psykiske problemer og rusproblemer."

Fokus på alkoholfrie soner

"avogtil" er et forebyggingsprosjekt hvor målet er å få voksne med på å praktisere sunne alkoholvaner. Derfor satses det på alkoholfrie soner. "avogtil" er et samarbeidsprosjekt mellom 11 kommuner, kompetansesentrene på rusfeltet, frivillige organisasjoner og Alkokutt. 11 lokalsamfunn er invitert til å delta i prosjektet. I ØKS sitt nedslagsfelt er kommunene Vestre Toten og Sarpsborg inne

i prosjektet. 21. april var det oppstartkonferanse i Vestre Toten og 4. mai braker det løs i Sarpsborg.

- Vi har invitert lokalbefolkningen, næringslivet, kommuneadministrasjonen i tillegg til frivillige lag og foreninger til å delta på oppstartkonferansen. Dette skal være en tverrfaglig felles mobilisering for de alkohol-

frie sonene, sier Kari Källvik spesialkonsulent ved ØKS. Källvik følger prosjektet tett.

ØKS har brukt ressurser til en ungdomsundersøkelse i Vestre Toten og Sarpsborg. En undersøkelse som har kartlagt ungdommenes forhold til alkohol. Undersøkelsen er et ledd i evalueringen av avogtil.

Mer informasjon finner du på www.avogtil.no

Kompetansesenter vedtatt etablert

Kåre Rørhus har sittet som leder i arbeidsgruppa som har utredet oppstart av et klinisk kompetansesenter innenfor rus og psykiatri.

Styret for Helse Øst RHF har vedtatt å etablere et kompetansesenter for dobbeltdiagnoser - rus og psykiatri. Kompetansesenteret skal legges til Sykehuset Innlandet HF, Sanderud.

Sykehuset Innlandet HF, Sanderud ble i 2002 bedt om å utrede muligheten for oppbygging av et klinisk kompetansesenter innenfor dobbeltdiagnoser - rus og psykiatri. Rapporten ble oversendt styret i Helse Øst oktober 2003. Utredningsgruppa som besto av Kåre Rørhus, Leder Sabine Wigert, Kari Ringstad, Gry Nørstøen, Lars Linderøth, Kristin Elverhøy, Rolf Engeland og Marianne Lundgård. De hadde i sitt mandat å legge fram en vurdering rundt behovet for etablering av et kompetansesenter innenfor dobbeltdiagnoser.

Klinisk tilknytning

I dag har Østnorsk kompetansesenter et nasjonalt ansvar for å utvikle kompetanse om rusmisbruk og psykiske lidelser, samt og koordinere og formidle kunnskap på feltet. I utredningsgruppas rapport ble det blant annet pekt på at det er behov for en rekke tilleggsfunksjoner i et nytt kompetansesenter.

I rapporten settes det fokus på at et sentralt satsingsområde ved det nye kompetansesenteret bør metodeutvikling. Det betyr at behandlingsmetoder må prøves ut og evalueres i flere ulike systemer, slik at erfaringene kan være nyttige for flere deler av tjenesteapparatet. Kompetansen skal utvikles der pasientene er, ikke i et lukket system langt fra brukerne og de som til daglig treffer dem. Med andre ord skal være et kompetansesenter som har nærmere tilknytning til klinisk arbeid innenfor feltet enn Østnorsk kompetansesenter har.

Forprosjekt

Sykehuset Innlandet HF, divisjon for psykisk helsevern foreslår at igangsettingen av kompetansesenteret organiseres som et prosjekt ut 2004 med en mulig forlengelse første halvdel 2005. Arbeidet med å ansette en prosjektleder skal i gang. Helse Øst har bevilget tre millioner kroner til oppstart av senteret.

Grunnkurs i forebygging

ØKS INVITERTE I MARS til første samling i dagskurs med tema "Grunnlagskunnskap om rusforebyggende arbeid".

30 ENGASJERTE MEDARBEIDERE fra Vestre-Toten, Asker, Folldal, Oppegård, Stange og Løten, Nes på Romerike, Jevnaker, Gausdal og Nord-Gudbrandsdal stuet seg sammen i hyggelige lokaler på Blaarud 24. mars. ØKS presenterte hva forskning og erfaring sier om rusforebyggende arbeid i dag. Diskusjonene tydet på at dette er aktuelle synspunkter og problemstillinger for ansatte i 1.linjetjenesten. Ny kursdag blir 20. oktober.

Straff og behandling

I TILDELINGSBREVET fra Sosial- og helsedirektoratet i 2003 fikk Østnorsk kompetansesenter i oppgave å utvikle feltet rus, vold og kriminalitet. Kompetansesenteret har valgt å avgrense oppgaven til å gjelde ulike aspekter i sammenhengen mellom rus og kriminalitet. Primært har senteret prioritert å se på tiltak overfor rusmisbrukere innenfor straffesystemet.

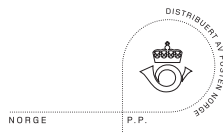
HOVEDFAGSTUDENT I SOSIOLOGI, MARIUS JOHANSEN, ble midlertidig ansatt ved kompetansesenteret for å lage en oversikt over norske og nordiske erfaringer på feltet. Rapporten "I skjæringspunktet mellom straff og behandling – en litteraturgjennomgang" er nå ferdig.

Rapporten kan du få ved å henvende deg til Østnorsk kompetansesenter på telefon 62 58 15 68 .

Fokus på rusreformen

ØSTNORSK KOMPETANSESENTER – i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og Oppland – arrangerte den 11.02.04 dagskonferanse for rusfeltet i de to fylkene. Hedmark og Oppland utgjør nå Sykehuset Innlandet sitt nedslagsfelt, og konferansen hadde fått tittelen: Sykehuset Innlandet – Ludvig eller Solan Gundersen i rusfeltet?

OVER 300 DELTAKERE fra spesialisttjenesten, kommunene, private institusjoner og andre møtte opp. Konferansen kom i stand på initiativ fra de etablerte rusforum i Hedmark og Oppland og på bakgrunn av at Rusreformen trådte i kraft 01.01.04.

RETURADRESSE:

Østnorsk kompetansesenter
Rusmiddelavdelingen, Sykehuset Innlandet HF Sanderud
Postboks 68, 2312 Ottestad

Spill med åpne kort

Overgrep i barndommen, kombinert med medfødte stresslidelser kan forklare hvorfor mange mennesker blir spilleavhengige, det hevder den amerikanske kliniske psykologen Dr. Durand Jacobs.

Aldri har så mange fagfolk fra Norden vært samlet til konferanse om spilleavhengighet. "Spill med åpne kort" var den fjerde nordiske konferansen i regi av Stiftelsen Nordiska Sällskapet For Upplysning Om Spelberoende - SNSUS. Konferansen ble arrangert 29. – 30. mars på Lillehammer.

Hovedforedragsholder

Den amerikanske kliniske psykologen Dr. Durand Jacobs var hentet fra USA som hovedforedragsholder til konferansen. – Overgrep i barndommen, kombinert med medfødte stresslidelser kan forklare hvorfor mange mennesker blir spilleavhengige, sa Jacobs i sitt foredrag..

– Det er de samme fundamentale årsakene som ligger bak de ulike formene for avhengighet, hevdet Jacobs. Han konkluderte med at dersom man fjerner alle muligheter for å kunne spille, vil likevel disse avhengige ikke forsvinne. De vil bare lete etter andre arenaer, som for eksempel alkohol, stoff, sex eller andre ting.

Dr. Durand Jacobs var hovedforedragsholder under konferansen.

150 deltagere

150 personer deltok på konferansen. Finn Gyllstrøm leder av konferansen var strålende fornøyd etter konferanses slutt.

– Dette er den fjerde konferansen i regi av SNSUS. Det fokuset som har vært på spilleavhengighet de siste årene gjør at fagfeltet har fått øynene opp for problematikken. Neste er det Sverige sin tur til å arrangere. Da blir konferansen holdt i Malmö i slutten av juni.

Nye brosjyrer om spill

ØKS og Lotteritilsynet har i samarbeid laget to helt nye brosjyrer om spilleavhengighet som i disse dager sendes ut til alle landets kommuner og behandlingsinstitusjoner. "Spilleavhengighet – angår det deg" er en informasjonsbrosjyre rettet mot avhengige og pårørende, mens "Spilleavhengighet – symptomer og signaler" er en veiledning til helsepersonell. Brosjyren er foreløpig trykket opp i 60.000 eksemplarer og finnes på bokmål, nynorsk og samisk. De som ønsker å få dem

tilsendt kan bestille dem hos Lotteritilsynet på telefon 57 82 80 00, via nettsiden www.lotteritilsynet.no eller Lotteritilsynet, Pb. 800, 6801 Førde.

Pris til PTS

ORGANISASJONEN "pårørende til spilleavhengige (PTS), ved leder Lill Tove Bergmo, ble tildelt prisen for "Et strålende arbete" på konferansen "Spill med åpne kort". Hun startet for ett år siden landets første forening for pårørende til spilleavhengige. I dag er foreningen blitt en organisasjon med lokale grupper seks steder her i landet. Det var en rørt Lill Tove som tok i mot prisen fra styret i SNSUS. I tillegg til blomster og diplom fikk foreningen 10.000 kroner.

Kort om ØKS

Østnorsk kompetansesenter dekker 88 kommuner i Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland og er størst av totalt sju kompetansesentere i Norge.

ØKS arbeider med:

- Spilleavhengighet
- Rusmisbruk/psykiske lidelser
- Forebygging
- Generell rusproblematikk

Aktuelle målgrupper er fagfolk som arbeider med rus- og avhengighetsspørsmål ute i kommunene, institusjonene og spesialisthelsetjenesten.

ØKS skal styrke og utvikle kompetanse blant annet gjennom å undervise, stimulere til erfaringsutveksling og dele ut prosjektmidler.

Ansatte

- Leder kompetansesenter Kåre Rørhus: kare.rorhus@sykehuset-innlandet.no
- Konsulent merkantil Anne Bjørnstad Tomter: anne-b.tomter@sykehuset-innlandet.no
- Kommunikasjonsrådgiver Kari Vold Jensen: kari.vold.jensen@sykehuset-innlandet.no
- Spesialkonsulent/undervisning Wenche Schøyen: wenche.schoyen@sykehuset-innlandet.no
- Spesialkonsulent/forebygging Kari K. Flatby: kari.flatby@sykehuset-innlandet.no
- Spesialkonsulent/prosjekt Atle Holstad: atle.holstad@sykehuset-innlandet.no
- Spesialkonsulent/spilleavhengighet, Finn Gyllstrøm: finn.gyllstrom@sykehuset-innlandet.no
- Seniorrådgiver-forsker/dobbeltdiagnoser, Anne S. Landheim: anne.landheim@sykehuset-innlandet.no
- Seniorrådgiver-forsker/dobbeltdiagnoser, Kjell Bakken: kjell.bakken@sykehuset-innlandet.no
- Prosjektleder, Kari Kjällvik: kari.kaellvik@sykehuset-innlandet.no
- Spesialrådgiver (20%), Knut Boe Kielland
- Prosjektleder (50%), Siv Øverås

ØKSnytt – utgis minst 4 ganger årlig av:

Østnorsk kompetansesenter
rus-avhengighet

Rusmiddelavd., Sykehuset Innlandet HF, Sanderud
Postboks 68, 2312 Ottestad.
Telefon 62 58 15 68 • Telefaks 62 58 15 69
E-mail: kompetansesenteret@sykehuset-innlandet.no
www.rus-ost.no

Tekst og foto:

Kommunikasjonsrådgiver Kari Vold Jensen
Layout/førtrykk: Typisk Bjørseth AS, Elverum
Trykk: Grafisk Senter Grøset. Opplag: 1000
Ved ettertrykk ønskes oppgivelse av kilde.